

Marta Jermaczek-Sitak

ZMIANY W KRAJOBRAZIE DOLIN RZECZNYCH ZIEMI LUBUSKIEJ W XX WIEKU I ICH KONSEKWENCJE DLA SZATY ROŚLINNEJ ŁĄK I PASTWISK

Changes in the landscape of river valleys in Ziemia Lubuska in 20th century and their consequences for diversity of grassland vegetation

ABSTRAKT: Przedmiotem pracy jest charakterystyka różnorodności szaty roślinnej łąk i pastwisk Ziemi Lubuskiej (Polska Zachodnia) na tle zmian w krajobrazie dolin rzecznych w XX wieku. Łączna powierzchnia łąk i pastwisk na analizowanych obszarach zmniejszyła się w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat o ok. 50%, a na niektórych obszarach nawet o 70%. Szczególnie wyraźne, kierunkowe zmiany zaobserwowano w dolinach małych rzek. Użytki zielone były najczęściej zamieniane na pola uprawne lub zarastały zaroślami i lasem w wyniku sukcesji wtórnej. Analiza metryk krajobrazowych wykazała fragmentację płatów łąk oraz wydłużenie ich granicy z innymi formacjami, takimi jak lasy, zarośla i pola uprawne.

SŁOWA KLUCZOWE: ekologia krajobrazu, łąki i pastwiska, doliny rzeczne

ABSTRACT: The present article focuses on characteristics of grassland vegetation in Ziemia Lubuska (West Poland) against the background of changes in the landscape of river valleys in the 20th century. In the last several dozen years the total area of meadows and pastures in the research area has decreased by ca. 50 % and in certain locations even as much as 70 %. Particularly distinctive and directional have been the changes in the valleys of small rivers. Most often the grasslands were changed into arable fields or overgrew with thickets and forest as a result of secondary succession. An analysis of landscape specifications has indicated a fragmentation of meadow areas and extension of their borders with other plant formations such as forests, thickets and arable fields.

KEY WORDS: Landscape ecology, meadows and pastures, river valleys

Wstęp

Krajobraz dolin rzecznych, od lat tradycyjnie zagospodarowany rolniczo – łąkarsko i pastersko, w ostatnich dziesięcioleciach zmienia się. W wyniku przemian społeczno-gospodarczych mieszkańcy wsi, zwłaszcza w zachodniej części kraju, coraz rzadziej zajmują się rolnictwem. Szczególnie widoczne

jest szybkie zmniejszanie się pogłównia zwierząt hodowlanych, dla których utrzymywane były trwałymi użytkami zielonymi (jako pastwiska lub łąki na zielonkę, siano i ściółkę). Są one zastępowane przemysłową, intensywną hodowlą zwierząt. Jednocześnie coraz więcej łąk i pastwisk jest użytkowanych dla dopłat obszarowych lub – od roku 2004 – w programach rolnośrodowiskowych. Wsie